

ГАЛИНА СИНОРУБ

Orcid.org/0000-0orcid 00000001-7679-8221001-7073-0752

sunoryb@ukr.net

кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент

Тернопільський національний педагогічний

університет імені Володимира Гнатюка

вул. Максима Кривоноса, 2, м. Тернопіль

НАТАЛЯ ДРАГАН-ІВАНЕЦЬ

ORCID 0000-0001-7679-822

dragan_ivanets@ukr.net

кандидат наук із соціальних комунікацій, викладач

Тернопільський національний педагогічний

університет імені Володимира Гнатюка

вул. Максима Кривоноса, 2, м. Тернопіль

ВЕБІНАР ЯК ІНТЕРАКТИВНЕ МЕРЕЖЕВЕ НАВЧАЛЬНЕ ЗАНЯТТЯ (НА ПРИКЛАДІ ДИСЦИПЛІНИ «СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ: ІНТЕРНЕТ, ТЕЛЕБАЧЕННЯ»)

Розглянуто специфіку освітнього процесу в умовах дистанційного навчання, особливості використання інструментів та сервісів, які допоможуть створити якісний навчальний контент. Закцентовано увагу на автономії вибору методів, засобів, платформ, інтерактивних технологій для здійснення повноцінного освітнього процесу і проаналізовано можливості їх використання в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка. Обґрунтовано вибір презентації індивідуальних навчально-дослідних завдань (ІНДЗ) з дисципліни «Спеціалізація: інтернет, телебачення» студентів спеціальності «Журналістика» у формі вебінарів. Представлено наукові підходи до розуміння поняття «вебінар». Визначено основні правила підготовки і проведення вебінару. Зосереджено увагу на технічних особливостях організації вебінарів. Розглянуто види вебінарів: навчальний вебінар, інформаційний вебінар, вебінар-тренінг, консультаційний вебінар (вебінар-підтримка), консультаційний вебінар (вебінар-підтримка). Окреслено особливості проведення авторських вебінарів четвертокурсниками – майбутніми журналістами. Охарактеризовано тематику ІНДЗ, зміст доповідей, специфіку створення презентацій і використання технічних програм. Виокремлено позитивні і негативні сторони у проведенні та організації вебінарів. Констатовано на важливості інтерактивності між учасниками онлайн-заняття. Зосереджено увагу на порадах та рекомендаціях здобувачів вищої освіти щодо застосування таких форм занять у навчальному процесі.

Ключові слова: вебінар, навчання з використанням дистанційних технологій, Zoom, інтерактивні технології.

ГАЛИНА СИНОРУБ

кандидат наук по социальным коммуникациям, доцент

Тернопольский национальный педагогический

университет имени Владимира Гнатюка

ул. Максима Кривоноса, 2, г. Тернополь

НАТАЛЬЯ ДРАГАН-ИВАНЕЦ

кандидат наук по социальным коммуникациям, преподаватель

Тернопольский национальный педагогический

университет имени Владимира Гнатюка

ул. Максима Кривоноса, 2, г. Тернополь

**ВЕБИНАР КАК ИНТЕРАКТИВНОЕ СЕТЕВОЕ УЧЕБНОЕ ЗАНЯТИЕ
(НА ПРИМЕРЕ ДИСЦИПЛИНЫ «СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ: ИНТЕРНЕТ,
ТЕЛЕВИДЕНИЕ»)**

Рассмотрена специфика образовательного процесса в условиях дистанционной учебы, особенности использования инструментов и сервисов, которые помогут создать качественный учебный контент. Заключено внимание на автономии выбора методов, средств, платформ, интерактивных технологий для осуществления полноценного образовательного процесса и проанализированы возможности их использования в Тернопольском национальном педагогическом университете имени Владимира Гнатюка. Обоснованно выбор презентации индивидуальных учебно-исследовательских заданий с дисциплины «Специализация: интернет, телевидение» студентов специальности «Журналистика» в форме вебинаров. Представлены научные подходы к пониманию понятия «вебинар». Определены основные правила подготовки и проведения вебинара. Сосредоточено внимание на технических особенностях организации вебинаров. Рассмотрены виды вебинаров: учебный вебинар, информационный вебинар, вебинар-тренинг, консультационный вебинар (вебинар-поддержка), консультационный вебинар (вебинар-поддержка). Определены особенности проведения авторских вебинаров будущими журналистами. Охарактеризована тематика индивидуального научно-исследовательского задания, содержание докладов, особенности создания презентаций, технические программы. Выделены позитивные и негативные стороны в проведении и организации вебинаров. Отмечена важность интерактивности между участниками онлайн-занятия. Сосредоточено внимание на советах и рекомендациях студентов высшего образования относительно применения таких форм занятий в учебном процессе.

Ключевые слова: вебинар, учеба с использованием дистанционных технологий, Zoom, интерактивные технологии.

HALYNA SYNORUB

PhD of Science in Social Communications, Associate Professor
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
2 Maksyma Kryvonosa Str., Ternopil

NATALIA DRAGAN-IVANETS

PhD of Science in Social Communications, Lecturer
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National University
2 Maksyma Kryvonosa Str., Ternopil

**WEBINAR AS AN INTERACTIVE NETWORK TRAINING LESSON
(ON THE EXAMPLE OF THE DISCIPLINE “SPECIALIZATION: INTERNET,
TELEVISION”)**

The specifics of the educational process in the conditions of distance studying, the specifics of the use of tools, and services that will help to create quality educational content are considered. Emphasis is placed on the autonomy of choice of methods, tools, platforms, interactive technologies for the implementation of a full-fledged educational process and analyzes the possibilities of their use in Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatiuk. The choice of presentation of individual educational and research tasks in the discipline "Specialization: Internet, Television" of students majoring in "Journalism" in the form of webinars is substantiated. Scientific approaches to understanding the concept of "webinar" are presented. The basic rules of preparation and holding of the webinar are defined. The focus is on the technical features of webinars. Types of webinars are considered: educational webinar, information webinar, webinar-training, consulting webinar (webinar-support), consulting webinar (webinar-support). The activity of participants in the educational process in the online environment is divided into two groups: asynchronous and synchronous. Peculiarities of conducting the author's webinars by fourth-year students of the Department of Journalism of TNPU are determined. The topics of INDZ, the content of reports, features of creation of presentations, and the used technical programs are characterized, the positive and negative parties in carrying out and the organization of webinars by each speaker are allocated. The importance of interactivity between participants of the online lesson is noted. The focus is on the advice and recommendations of higher education students on the use of such forms of education in the educational process. It is stated that in the process of learning with the use of distance technologies the center of gravity moves from the teacher to the student. The role of the teacher as a facilitator

ВИВЧАЄМО ДОСВІД

who provides support to students helps to solve methodological and methodological problems is outlined. It is determined that learning with the use of distance technologies opens students access to non-traditional sources of information, increases the efficiency of independent work, provides new opportunities for creativity, consolidation of professional skills. Emphasis is placed on the implementation of new forms and methods of teaching to ensure active interaction between participants in the educational process

Keywords: *webinar, studying with using online technologies, Zoom, interactive technologies.*

Освітній процес в умовах дистанційного навчання вимагає як від викладачів, так і від студентів оволодіння сучасними інформаційними технологіями, що давали б можливість повноцінної асинхронної комунікації. Презентації, скрипти, відеолекції, тести, електронні курси, діалогові тренажери для відпрацювання навичок спілкування потребують вибору таких інструментів та сервісів, які допоможуть створити якісний навчальний контент, забезпечити інтеракцію між учасниками, зручність у використанні тих чи інших платформ.

Оскільки чинне положення МОН України про дистанційну форму навчання не відповідає потребам і вимогам сьогодення і вдосконалюється, закладам вищої освіти надається автономія щодо вибору методів, засобів, платформ, інтерактивних технологій для здійснення повноцінного освітнього процесу.

У Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка (ТНПУ) для підвищення ефективності дистанційного навчання успішно використовуються можливості системи Moodle. З метою підготовки викладачів до інтернет-комунікацій університет провів 16–17 березня 2020 р. серію онлайн-семінарів для викладацького складу на платформі Moodle. Запропоновано роботу із сервісом організації онлайн-зустрічей, що доступний за підпискою Google Apps for Education і дозволяє користуватися всіма наданими функціями та є можливість інтегрувати його в систему як один із видів навчальної діяльності для студентів. Презентовано інтеграцію Google Meet з LCM Moodle, платформу BigBlueButton, ресурс Чат, тестовий контроль знань засобами Moodle, інтерактивну дошку Padlet, створення форм на Google диску, сервіс для онлайн-занять Zoom та ін. [5].

В умовах дистанційного навчання, враховуючи специфіку тієї чи іншої навчальної дисципліни, перед викладачем постало завдання обрати такі платформу, види й методи роботи зі студентами, які дадуть можливість максимально презентувати матеріал, комунікувати з учасниками заняття, використовуючи чат, функції «піднятої руки» тощо. Окремого розгляду потребують дисципліни, що є спецкурсами, в яких передбачені тільки практичні чи лабораторні заняття.

Опановуючи спеціальність журналіста, студенти ТНПУ на 4 курсі вивчають дисципліни спеціалізації, які є у складі вибіркової компоненти освітньої програми в циклі професійної підготовки. Цьогоріч протягом двох семестрів студенти виявили бажання заглибитися в особливості створення медіаконтенту для інтернет-видань і телебачення: темах публікацій, їх формах подачі, викладі змісту, аналітиці тощо. В умовах карантину та навчання з використанням дистанційних технологій ІНДЗ зі спеціалізації проходили у формі вебінарів на платформі Zoom.

Вибір такого виду творчого заняття обґрунтований тим, що: по-перше, студент опановує технологію створення онлайн-конференції, є модератором, спікером, має можливість презентувати самостійно опрацьований матеріал, використовуючи різні методи, способи, підходи під час доповіді, самостійно контролювати час; по-друге, вебінар забезпечує високий рівень інтерактивності; усі учасники залучені в процес обговорення презентованої теми; є можливість коментування в чаті, відгуків та вражень (за допомогою відповідних символів) на доповіді студента; по-третє, платформа Zoom дозволяє записати трансляцію, що дає можливість провести рефлексію виступу, з'ясувати переваги та недоліки, а також із-за потреби продемонструвати ще раз, поділитися з іншими.

Вебінар як форма проведення занять на часі та є науковим зацікавленням багатьох сучасних учених. Так, Н. Морзе та О. Ігнатенко зазначають: «Вебінар – це технологія, яка дозволяє повністю відтворити умови колоборативної (спільної) форми організації навчання, а саме семінарського, лабораторного занять, лекцій, використовуючи засоби аудіо-, відеообміну даними та спільної роботи з різноманітними об'єктами, попри те, що його учасники можуть фізично знаходитися в різних місцях. Так створюється віртуальна «аудиторія», що об'єднує всіх учасників вебінару» [4]. Науковці зауважують, що вебінаром можна вважати віртуальний

семинар, організований за допомогою інтернет-технологій. Головною ознакою заняття є інтерактивність, що проявляється у питаннях та їх обговореннях. Доповідач може бути як викладач, так і студент.

К. Баранцева і С. Свешнікова зауважують, що вебінар (інтернет-семинар, онлайн-семинар) – це форма проведення інтерактивних навчальних занять зі слухачами через мережу інтернет із використанням спеціального програмного забезпечення [3]. Отже, вебінар чи онлайн-семинар є різновидом веб-конференції, проведення онлайн-зустрічей чи презентацій в онлайн-середовищі в режимі реального часу.

На сайті osvita.ua зазначається, що заняття у формі вебінару максимально наближене до безпосередньої взаємодії, оскільки дозволяє викладачеві вести зі студентами діалог в режимі реального часу. Загалом це забезпечує порівняно невисоку собівартість організації занять за наявності необхідних технічних умов і зростання популярності вебінарів як ефективної форми додаткової освіти [2].

Безперечно, вебінар має багато переваг перед існуючими традиційними та інноваційними технологіями: доступність для відвідування; значна економія часу на організацію; зручність для учасників; інтерактивна взаємодія між доповідачем і слухачами, слухачами між собою тощо. Вебінар пройде успішно, якщо під час доповіді використовуватимуться нові факти, пропонуватимуться для обговорення проблемні питання та ситуації з реального життя.

У процесі підготовки до проведення вебінарів доцільно звернути увагу на такі моменти:

- завчасна підготовка щодо планування дати і часу його проведення. Усі учасники повинні заздалегідь потурбуватися про наявність необхідного обладнання та інтернет-зв'язку. Для перевірки роботи системи рекомендується увійти до віртуальної кімнати за 10–15 хвилин до початку вебінару, перевірити звук і відеозв'язок. Це дозволить мінімізувати ризики технічних «накладок» під час проведення вебінару;

- вибір теми, постановка мети, завдань вебінару. Варто виділити основні пункти доповіді, продумати питання для обговорення, забезпечити інтерактивність та здійснити запис;

- пошук і систематизація матеріалу. Необхідно чітко планувати співвідношення відомого і нового матеріалу, сформулювати проблемні запитання та підготувати описи відповідних кейсів, передбачити обговорення запитань в малих групах чи парах, створивши окремі віртуальні кімнати, забезпечити учасників конкретними завданнями для самостійного опрацювання;

- методична підготовка викладача та студентів до семінару. Викладач має поділити зміст теми на конкретні питання, заздалегідь описати рекомендації щодо підготовки всіх учасників до їх обговорення, розробити інструкції опрацювання основної та додаткової літератури, обрати форми самостійних повідомлень студентів – доповідь, виступ, підготовка презентації тощо. Залежно від мети проведення вебінару необхідно розробити показники його оцінювання та форми проведення рефлексії;

- підведення підсумків вебінару. Після проведення заняття потрібно провести аналіз щодо розкриття теми, досягнення мети, активності студентів тощо.

Важливо дотримуватися основних правил проведення вебінару: покликання на онлайн-захід, пароль, логін надсилається учасникам заздалегідь для того, аби вони могли спланувати час, підготуватися; зайти на конференцію треба за 5–7 хвилин до її початку; вебінар повинен розпочинатися із знайомства, вправи (наприклад, «Криголам»), а не з викладу основного матеріалу, оскільки деякі слухачі можуть підключитися із запізненням.

Потрібно оголосити правила роботи на вебінарі, користування камерою, мікрофоном, гарнітурою, чатом, функцією «піднята рука», оголошення запису семінару тощо.

Якщо доповідач використовує презентацію, то необхідно звернути увагу на часові рамки показу слайдів.

Виділити час на відповіді, які можуть бути сформульовані як у чаті, так і за допомогою увімкненого мікрофона чи «піднятої руки».

Закцентуємо увагу на технічній стороні організації вебінарів. Необхідним є створення ресстраційної форми для слухачів, інструкції для учасників щодо налаштування звуку та інших параметрів на пристрої, планування трансляції вебінару (мультимедійна презентація, звук, відео, «робочий стіл» доповідача тощо); забезпечення зв'язку між доповідачем та слухачами (чат, або запитання через мікрофон), запис вебінару (щоб ті, хто запізнився чи не мав змоги долучитися з конкретних причин, могли переглянути відеоконференцію).

Специфіка проведення вебінарів залежить від їх видів. Розглянемо деякі з них.

Навчальний вебінар – надання нової інформації за певною темою, схожий до лекції в навчальному процесі.

Інформаційний вебінар – має більш загальний характер, включає інтерактивні форми роботи, більше інформує, ніж навчає.

Вебінар-тренінг – спосіб перевірки виконання слухачами завдань семінарів та практичних занять. Реалізується у вигляді кількох занять.

Консультаційний вебінар (вебінар-підтримка) – форма проведення консультацій керівника щодо випускних робіт в дистанційному форматі.

Вебінар in-class – підключення слухачів, які займаються в режимі вебінару до заняття в класі, дозволяє отримати синергетичний ефект за рахунок взаємодії слухачів із різним досвідом [1].

Колоборативну роботу учасників навчального процесу в онлайн-середовищі можна поділити на дві групи: асинхронні та синхронні [3]. Наприклад, веб-каст – це асинхронна технологія, яка забезпечує лише односторонню доповідь без інтерактивної взаємодії між доповідачем та слухачами. Створюється викладачем чи студентом та розміщується для ознайомлення на навчальній мережевій платформі. Вебінари відносяться до тієї технології, яка сумісна з багатьма організаційними формами та методами навчання. Однак учасникам вебінарів потрібен час для розвитку спеціальних навичок, які є вкрай необхідні для роботи в такому форматі.

Із технічного боку проведення вебінарів може передбачати два варіанти: 1) використання спеціального обладнання для організації відеоконференцій; 2) використання спеціального програмного забезпечення, що встановлюється на комп'ютер доповідача, слухачів і на відповідному сервері в інтернеті.

Для організації авторських вебінарів четвертокурсники кафедри журналістики ТНПУ в межах дисципліни «Спеціалізація: інтернет, телебачення» обрали платформу Zoom. Як відомо, ця програма є зручною, доступною для проведення онлайн-семінарів, надає можливість спільного використання екрану (демонстрація презентацій у різних технічних програмах) та запису вебінару. Основним недоліком цього сервісу є часові обмеження безкоштовної версії (40 хв), що не завжди дозволяє глибоко опанувати запропоновану тему. Трапляються проблеми із демонстрацією відео- та аудіофайлів, що радше залежать від пристрою чи мережі.

Кожен студент спеціальності «Журналістика» продемонстрував своє ІНДЗ у формі вебінару та у звіті описав своє бачення такого виду роботи під час навчання із застосуванням дистанційних технологій. До прикладу, у вебінарі «Телерепортаж або іншими словами: глядач на місці події», студентка розповіла про правила телерепортажу, продемонструвала приклади вдалих і невдалих телерепортажів, взірці власної роботи на телебаченні, поділилася досвідом роботи на телеканалі. Підготовлена презентація із 5 слайдів у програмі PowerPoint розкрила теоретичну суть проблеми, серія коротких телерепортажів стала інтерактивом серед учасників заняття. За допомогою чату і коментування («піднята рука») студентам вдалося виділити головні правила побудови вдалого репортажу.

Вебінар на тему «Правила композиційної побудови кадру» цінний тим, що студенткою окреслено етапи створення композиції, плани фотозйомки, види та способи телевізійних зйомок. Презентація в PowerPoint складалася з 23 слайдів та супроводжувалася невеликим коментуванням або питаннями до слухачів, що утримувало увагу студентів та активізувало до роботи. Про свій вебінар авторка анонсувала в соціальній мережі Facebook та на сайті ТНПУ.

Висвітлюючи тему «Правила стендапу та закадрового тексту в телесюжеті», здобувачка вищої освіти зацентрувала увагу слухачів на вимогах до зовнішнього вигляду та поведінки телерепортера. Вдало пояснила учасникам вебінару коли доречно писати стендап і для чого він потрібен, вимоги до стендапу, правила написання закадрового тексту, ознайомила із особливостями використання синхронів для написання закадрового тексту. Презентація складається із 23 слайдів, виконана у програмі PowerPoint. Доповідачка вдало використала кейсовий метод, за допомогою якого слухачі аналізували помилки, що допустили у своїй роботі журналісти. У соціальній мережі Facebook опублікувала афішу з основною інформацією про вебінар та прикріпленою формою для реєстрації. Оскільки доповідь отримала схвальні відгуки (невербальні символи підтримки, позитивні враження в чаті), студентка поділилася власним досвідом проведення вебінару. Тим, хто в майбутньому буде проводити такі онлайн-зустрічі,

доповідачка радить: намагатися максимально цікаво та актуально висвітлити представлену тему, використовувати кейси, не перенасичувати слайди текстом, подавати лише важливу й актуальну інформацію, бути впевненим і стежити за своєю дикцією.

Під час вебінару на тему «Фейки в інтернеті та як їх розрізнити» обговорено вплив фейкової інформації на особу, характерні особливості неправдивого контенту і запропоновано способи перевірки фейків. Виокремлено причини впливу фейку на свідомість аудиторії, характерні ознаки фейкових новин у соціальних мережах, методи перевірки достовірності інформації. Найбільшим актуальним для учасників нині є фейкова інформація, пов'язана з COVID-19. Зосереджено увагу на принципах роботи журналіста з інформацією під час пандемії та за допомогою представлених кейсів з'ясовано найпоширеніші фейки, пов'язані з пандемією. Презентація створена у програмі PowerPoint і складалась із 20 слайдів. За кілька днів до початку вебінару було анонсовано про подію у Facebook. Доповідачка запропонувала декілька рекомендацій, якими вона послуговувалася під час підготовки до проведення такого виду заняття: пошук необхідної інформації з теми та виокремлення найбільш актуальної; текстове наповнення слайдів і словесний супровід доповідача; використання кейсів, щоби полегшити сприймання інформації та її засвоєння; створення інфографіки для візуалізації даних та понять; впевненість у собі.

Вебінар «Особливості телевізійного інтерв'ю» спрямований на розкриття поняття інтерв'ю на телебаченні, переваги жанру, види та приклади, ознаки професійних інтерв'юерів, поради щодо створення успішного інтерв'ю. Презентація створена у програмі Tilda і складалась з 18 слайдів. Анонс вебінару був розміщений у Facebook. Студентка запропонувала учасникам свої поради стосовно підготовки та проведення такого виду заняття: провести кілька репетицій, які допоможуть знизити рівень хвилювання, що позначається на тембрі голосу доповідача; створити креативну презентацію із технічними ефектами, світлинами, кейсовими сюжетами, щоби посилити інтерактивність учасників; використовувати різні форми з метою утримання уваги слухачів («напишіть у чат», «скористайтеся правилом піднятої руки», «увімкніть мікрофон» тощо).

В авторському вебінарі на тему «Як стати блогером» зацентовано увагу на важливості вибору теми і формату блогу, створенні контенту, шляхах подолання особистих комплексів і страхів. Презентація створена в програмі Tilda, складається з 30 слайдів із текстом, фото та інфографікою. Анонс вебінару разом з формою реєстрації учасників (Google форма) був опублікований у Facebook. Доповідачка в підсумку зазначила переваги застосування такої форми занять в навчальному процесі: структуризація інформації, інтерактивність, економія часу, відповідальність. Студентка зосередила увагу і на недоліках проведення онлайн-заняття: недостатність емоційного зв'язку через певні технічні огріхи (немає камери, неможливість підключити відео), обмежений час для проведення вебінару, що вимагає повторного створення конференції; перебої в інтернет-мережі. Доповідачка запропонувала кілька порад щодо проведення вебінару: ретельна підготовка інформації, дотримання правил створення та демонстрації презентації, зовнішнього вигляду, манер і використання жестикуляції, темп і тембр голосу, впевненість, розуміння важливості позитивного враження про заняття.

«Інфографіка як метод візуалізації інформації» – актуальна тема в сучасній журналістиці. Під час вебінару висвітлено поняття, типи й алгоритм створення інфографіки, запропоновані технічні програми, за допомогою яких можна візуалізувати інформацію. Презентація створена за допомогою програми «Canva». Макет презентації розроблено на основі шаблону «Green and Blue Illustrative Technology Pitch Deck Presentation». Загальна кількість слайдів – 27. Рекламну афішу було створено теж у програмі «Canva» та опубліковано на сторінці Facebook і на сторінці кафедри журналістики ТНПУ разом із прикріпленою формою реєстрації учасників (Google форма). Доповідачка порадила учасникам перевіряти технічні можливості пристрою і програм, зробити репетицію своєї доповіді. Послуговуючись різними програмами під час доповіді, необхідно перевірити їх підтримку тією платформою, яка використовується для проведення вебінару.

Отже, можемо зробити висновок, що під час навчання з використанням дистанційних технологій центр ваги переміщується від викладача на здобувача вищої освіти, який активно формує власний навчальний процес шляхом самостійної підготовки з використанням інформаційних технологій. Однак посилюється роль викладача як фасилітатора, що здійснює

підтримку студентів, допомагає вирішити методичні та методологічні проблеми, які можуть виникати в опрацюванні та засвоєнні навчальної інформації.

Студенти-журналісти 4 курсу в межах дисципліни «Спеціалізація: інтернет, телебачення» обирали самостійно форму вебінару для представлення ІНДЗ, під час якого вдало презентували власні знання та у звіті окреслили переваги й недоліки проведення таких онлайн-занять.

Навчання із використанням дистанційних технологій відкриває студентам доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищує ефективність самостійної роботи, дає нові можливості для творчості, закріплення професійних навичок, а викладачам дозволяє реалізовувати принципово нові форми і методи навчання для забезпечення активної взаємодії між учасниками освітнього процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вебінар як форма проведення навчального заняття. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/vebinar-ak-forma-provedenna-navcalnogo-zanatta-182487.html>.
2. Вебінар як форма дистанційного інтерактивного навчання. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://osvita.ua/vnz/43979/>.
3. Баранцева К. Методичні поради з проведення вебінарів / К. Баранцева, С. Свешніков. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://2014.moodlemoot.in.ua/course/view.php?id=52&lang>.
4. Морзе Н. Методичні особливості вебінарів як інноваційної технології навчання / Н. Морзе, О. Ігнатенко. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/918/1/N_Morze_O_Ihnatenko_ITO_4.pdf.
5. Центр дистанційного навчання ТНПУ. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://elr.tnpu.edu.ua/course/view.php?id=2378>.

REFERENCES

1. Webinar jak forma provedennia navchalnoho zaniattia. [Webinar as a form of leadthrough of lesson]. Available at: <https://vseosvita.ua/library/vebinar-ak-forma-provedenna-navcalnogo-zanatta-182487.html>.
2. Webinar jak forma dystantsijnoho interaktyvnoho navchannia. [Webinar as a form of the controlled from distance interactive studies]. Available at: <https://osvita.ua/vnz/43979/>.
3. Barantseva K. K., Sveshnikov S. M. Metodichni porady z provedennia vebinariv. [Baranceva K. K., Sveshnikov S. M. Metodichni advices from the leadthrough of vebinariv]. Available at: <http://2014.moodlemoot.in.ua/course/view.php?id=52&lang>.
4. Morze N., Ihnatenko O. Metodichni osoblyvosti vebinariv jak innovatsijnoi tekhnologii navchannia. [Morse N., Ignatenko O. Metodichni feature of vebinariv as innovative technology of studies]. Available at: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/918/1/N_Morze_O_Ihnatenko_ITO_4.pdf.
5. Tsentr dystantsijnoho navchannia TNPU. [Center of the controlled from distance studies of TNPU]. Available at: <http://elr.tnpu.edu.ua/course/view.php?id=2378>.